

**PROGRAM
DORADZTWA ZAWODOWEGO
W SZKOLE PODSTAWOWEJ NR 1
W SOCHACZEWIE**

„Postaw na przyszłość”

Sochaczew 2024

I. Założenia ogólne programu

Program stanowi realizację jednolitej koncepcji preorientacji i orientacji zawodowej oraz doradztwa zawodowego, rozumianych jako:

- preorientacja zawodowa: ogół działań o charakterze wychowawczym, podejmowanych przez nauczycieli i rodziców, ukierunkowanych na zbliżanie dzieci do środowiska nauki i pracy;
- orientacja zawodowa: ogół działań o charakterze dydaktyczno-wychowawczym, ukierunkowanych na kształtowanie u uczniów klas I–VI szkoły podstawowej pozytywnej i proaktywnej postawy wobec edukacji poprzez poznawanie i rozwijanie własnych zasobów oraz nabywanie wiedzy na temat zawodów i rynku pracy;
- doradztwo zawodowe: uporządkowane i zaplanowane działania mające na celu wspieranie uczniów klas VII–VIII szkół podstawowych w procesie świadomego i samodzielnego podejmowania decyzji w wyborze kierunku kształcenia zawodowego lub dalszej edukacji.

II. Cele preorientacji i orientacji zawodowej oraz doradztwa zawodowego

Przyjęta koncepcja preorientacji i orientacji zawodowej oraz doradztwa zawodowego definiuje ich cele:

- Celem preorientacji i orientacji zawodowej jest wstępne zapoznanie dzieci z wybranymi zawodami i środowiskiem pracy, kształtowanie pozytywnej i proaktywnej postawy dzieci wobec pracy i edukacji a także pobudzanie i rozwijanie zdolności oraz zainteresowań dzieci.
- Celem doradztwa zawodowego jest przygotowanie uczniów do świadomego i samodzielnego planowania kariery oraz podejmowania decyzji edukacyjnych i zawodowych, uwzględniających znajomość własnych zasobów oraz informacje na temat rynku pracy i systemu edukacji.

III. Treści programowe – obszary celów szczegółowych

W programie uwzględniono cztery obszary celów szczegółowych, które równocześnie wyznaczają treści programowe preorientacji i orientacji zawodowej oraz doradztwa zawodowego.

1. Poznawanie własnych zasobów, m.in.: zainteresowań, zdolności i uzdolnień, mocnych i słabych stron jako potencjalnych obszarów do rozwoju, ograniczeń, kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw), wartości, predyspozycji zawodowych, stanu zdrowia.
2. Świat zawodów i rynek pracy, m.in.: poznawanie zawodów, wyszukiwanie oraz przetwarzanie informacji o zawodach i rynku pracy, umiejętność poruszania się po nim, poszukiwanie i utrzymanie pracy.
3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie, m.in.: znajomość systemu edukacji i innych form uczenia się, wyszukiwanie oraz przetwarzanie informacji o formach i placówkach kształcenia, uczenie się przez całe życie.
4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych, m.in.: planowanie ścieżki edukacyjnej i zawodowej z przygotowaniem do zdobywania doświadczenia zawodowego oraz podejmowanie i zmiany decyzji dotyczących edukacji i pracy.

IV. Warunki i sposoby realizacji programu

Określone w programie cele przewidziane są do realizacji:

- a.** podczas grupowych zajęć z zakresu doradztwa zawodowego, które są prowadzone przez doradcę zawodowego w wymiarze wynikającym z ramowych planów nauczania;
- b.** podczas zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia wspomaganie uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu w trakcie bieżącej pracy z

uczniami prowadzonych przez doradcę zawodowego, nauczycieli i wychowawców m.in. na obowiązkowych i dodatkowych zajęciach edukacyjnych, zajęciach z wychowawcą i innych zajęciach, a także w formie indywidualnych porad i konsultacji prowadzonych przez doradcę zawodowego (lub innych specjalistów, wychowawców i nauczycieli);

c. podczas innych działań związanych z doradztwem zawodowym realizowanych w szkole (np. szkolne dni kariery) lub poza nią (np. udział w dniach otwartych organizowanych przez szkoły średnie lub inne placówki edukacyjne).

Działania związane z doradztwem zawodowym planowane są na poziomie szkoły w ramach wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego (WSDZ) i realizowane przez całą kadrę pedagogiczną.

Jednym z elementów realizacji programu jest możliwość indywidualnego kontaktu uczniów z doradcą zawodowym (zatrudnionym w szkole lub w instytucjach wspierających) i innymi specjalistami wspomagającymi proces podejmowania decyzji (psycholog, pedagog, wychowawca, nauczyciel itp.).

W kontaktach tych uwzględnione są także aspekty środowiskowe, rodzinne, socjalne, zdrowotne i kulturowe.

W realizację programu doradztwa zawodowego może zostać włączone otoczenie społeczno-gospodarcze, w szczególności rodzice, przedstawiciele instytucji zajmujących się doradztwem zawodowym – zwłaszcza specjaliści z poradni psychologiczno-pedagogicznych, przedstawiciele zakładów pracy i pracodawców oraz innych instytucji edukacyjnych i działających na rynku pracy.

Zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego prowadzone są z wykorzystaniem metod aktywizujących, dobieranych z uwzględnieniem m.in.: wieku uczestników zajęć oraz celów, jakie mają być osiągnięte. Działania związane z doradztwem zawodowym realizowane są m.in. z wykorzystaniem nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT), co zwiększa atrakcyjność zajęć i jednocześnie usprawnia kompetencje kluczowe uczniów.

Ponadto dynamicznie rozwijający się obszar ICT wymaga zarówno od prowadzących, jak i uczniów wdrażania idei całościowego uczenia się.

V. Podsumowanie

Jednym z celów programu jest pokazanie, w jaki sposób można wspierać proces dojrzewania ucznia do samodzielnych i odpowiedzialnych wyborów edukacyjnych i zawodowych już od najmłodszych lat. Takie podejście zakładające poruszanie analogicznych treści w ramach zajęć z zakresu preorientacji i orientacji zawodowej oraz doradztwa zawodowego na różnych etapach rozwoju ucznia podnosi efektywność podejmowanych działań i umożliwia wykształcenie stałej pozytywnej postawy do całościowego poradnictwa kariery zawodowej.

Uczeń opuszczający szkołę podstawową, który uczestniczył w realizacji doradztwa zawodowego (zgodnie z przyjętymi w programie celami i ramami organizacyjnymi) na wszystkich etapach swojej edukacji:

- posiada wiedzę na temat posiadanych zasobów i możliwości ich wykorzystania na rynku pracy;
- dokonuje przemyślanych wyborów edukacyjnych i zawodowych – uzasadnia je i przewiduje możliwe konsekwencje;
- adaptuje się do rynku pracy poprzez stosowanie aktywnych strategii poszukiwania, utrzymywania i zmiany pracy;
- rozumie konieczność kształcenia ustawicznego i uczestniczy w nim;
- kształtuje swoją karierę, zachowując równowagę życiową i społeczną.

Jest zatem świadomym podmiotem swoich działań, dla którego praca i edukacja są okazjami do bycia kompetentnym, co bezpośrednio przekłada się na jego dobrostan. Efektywne doradztwo zawodowe służy zatem docelowo podniesieniu jakości życia osób w nim uczestniczących. Im więcej przemyślanych wyborów, tym mniej negatywnych skutków przypadkowych decyzji (zarówno w wymiarze indywidualnym, jak i społecznym).

ORIENTACJA ZAWODOWA
DLA KLAS I-III SZKOŁY PODSTAWOWEJ

Celem orientacji zawodowej w klasach I-III szkoły podstawowej jest wstępne zapoznanie uczniów z różnorodnością zawodów na rynku pracy, rozwijanie pozytywnej i proaktywnej postawy wobec pracy i edukacji oraz stwarzanie sytuacji edukacyjnych sprzyjających poznawaniu i rozwijaniu zainteresowań oraz pasji.

Cele szczegółowe programu

W obszarach:

1. POZNANIE WŁASNYCH ZASOBÓW – uczeń:

- 1.1 opisuje swoje zainteresowania i określa, w jaki sposób może je rozwijać;
- 1.2 prezentuje swoje zainteresowania na forum;
- 1.3 podaje przykłady różnorodnych zainteresowań ludzi;

2. ŚWIAT ZAWODÓW – uczeń:

- 2.1 odgrywa różne role zawodowe w zabawie;
- 2.2 podaje nazwy zawodów wykonywanych przez osoby w bliższym i dalszym otoczeniu oraz opisuje podstawową specyfikę pracy w wybranych zawodach;
- 2.3 opisuje, czym jest praca w życiu człowieka (na wybranych przykładach);

3. RYNEK EDUKACYJNY I UCZENIE SIĘ PRZEZ CAŁE ŻYCIE – uczeń:

- 3.1 dostrzega potrzebę uczenia się i zdobywania nowych umiejętności;
- 3.2 wskazuje treści, których lubi się uczyć;
- 3.3 wymienia źródła wiedzy i podejmuje próby korzystania z nich.

ORIENTACJA ZAWODOWA
DLA KLAS IV–VI SZKOŁY PODSTAWOWEJ

W przypadku uczniów klas IV–VI celem jest poznawanie własnych zasobów, zapoznanie uczniów z wybranymi zawodami i rynkiem pracy, kształtowanie pozytywnej i proaktywnej postawy uczniów wobec pracy i edukacji oraz stwarzanie sytuacji edukacyjnych i wychowawczych sprzyjających poznawaniu i rozwijaniu zdolności, zainteresowań oraz pasji.

Cele szczegółowe programu

W obszarach:

1. POZNAWANIE WŁASNYCH ZASOBÓW – uczeń:

- 1.1 określa własne zainteresowania, zdolności i uzdolnienia;
- 1.2 wskazuje swoje mocne strony oraz możliwości ich wykorzystania w różnych dziedzinach życia;
- 1.3 prezentuje swoje zainteresowania/uzdolnienia na forum z zamiarem zaciekawienia odbiorców.

2. ŚWIAT ZAWODÓW I RYNEK PRACY – uczeń:

- 2.1 wymienia różne grupy zawodów;
- 2.2 opisuje, czym jest praca i jej znaczenie w życiu człowieka;
- 2.3 podaje czynniki wpływające na wybory zawodowe;
- 2.5 wyjaśnia rolę pieniądza we współczesnym świecie i jego związek z pracą.

3. RYNEK EDUKACYJNY I UCZENIE SIĘ PRZEZ CAŁE ŻYCIE – uczeń:

- 3.1 wskazuje na różne sposoby zdobywania wiedzy (korzystając ze znanych mu przykładów);
- 3.2 wskazuje przedmioty szkolne, których lubi się uczyć;
- 3.3 samodzielnie dociera do informacji i korzysta z różnych źródeł wiedzy

DORADZTWO ZAWODOWE
DLA KLAS VII-VIII SZKOŁY PODSTAWOWEJ

Cele szczegółowe programu

W obszarach:

1. POZNAWANIE WŁASNYCH ZASOBÓW – uczeń:

1.1 rozpoznaje własne zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe oraz stan zdrowia);

1.2 dokonuje syntezy przydatnych w planowaniu kariery edukacyjno-zawodowej informacji o sobie wynikających z autodiagnozy, ocen innych osób i innych źródeł;

1.3 rozpoznaje własne ograniczenia jako wyzwania w odniesieniu do planów edukacyjno-zawodowych;

1.4 określa aspiracje i potrzeby w zakresie własnego rozwoju i możliwe sposoby ich realizacji.

2. ŚWIAT ZAWODÓW I RYNEK PRACY – uczeń:

2.1 wyszukuje i analizuje informacje na temat zawodów oraz charakteryzuje wybrane zawody, uwzględniając składowe ich opisów, w tym dróg ich zdobywania;

2.2 porównuje własne zasoby i preferencje z wymaganiami rynku pracy i oczekiwaniami pracodawców;

2.3 uzasadnia znaczenie pracy w życiu człowieka;

2.4 analizuje znaczenie i możliwości doświadczenia pracy.

3. RYNEK EDUKACYJNY I UCZENIE SIĘ PRZEZ CAŁE ŻYCIE – uczeń:

3.1 analizuje oferty szkolnictwa ponadpodstawowego pod kątem możliwości dalszego kształcenia, korzystając z dostępnych źródeł informacji;

3.2 analizuje kryteria rekrutacyjne do wybranych szkół w kontekście rozpoznanych własnych zasobów;

3.3 charakteryzuje strukturę systemu edukacji formalnej oraz możliwości edukacji pozaszkolnej w Polsce;

3.4 określa znaczenie uczenia się przez całe życie.

4. PLANOWANIE WŁASNEGO ROZWOJU I PODEJMOWANIE DECYZJI EDUKACYJNO-ZAWODOWYCH – uczeń:

4.1 planuje ścieżki kariery edukacyjno-zawodowej, uwzględniając konsekwencje podjętych wyborów;

4.2 podejmuje decyzje o dalszej drodze edukacyjno-zawodowej samodzielnie lub przy wsparciu doradczym,

4.3 określa marzenia, cele i plany edukacyjno-zawodowe na bazie własnych zasobów;

4.4 identyfikuje osoby i instytucje wspomagające planowanie kariery i wyjaśnia, w jakich sytuacjach korzystać z ich pomocy.

ZADANIA DORADZTWA ZAWODOWEGO

Lp.	Zadania	Osoby współpracujące	Formy i metody pracy	Oczekiwane efekty
1.	Dzielenie się z nauczycielami wiedzą i doświadczeniem na temat organizacji wewnętrznego systemu doradztwa.	Nauczyciele, wychowawcy, doradcy zawodowi.	Organizowanie spotkań informacyjnych, uczestnictwo w Dniach Otwartych Szkół, zbieranie informacji na temat zawodów przyszłości. Spotkania z uczniami, zajęcia warsztatowe, prezentacje.	Umiejętność pracy z uczniem. Wskazywanie uczniom konieczności brania odpowiedzialności za własny rozwój i kształtowanie umiejętności pracy zespołowej.
2.	Poznanie grup zawodów i specjalności.	Nauczyciele, wychowawcy, doradcy zawodowi.	Spotkania z przedstawicielami różnych zawodów, korzystanie z informacji o zawodach (praca z uczniami).	Rozpoznanie umiejętności przypisanych do określonego zawodu. Poznanie predyspozycji wymaganych do wykonywania poszczególnych zawodów.
3.	Poznanie potrzeb rynku pracy.	Nauczyciele, wychowawcy, doradcy zawodowi.	Korzystanie z przygotowanej bazy o zawodach na stronach KOWEZiU, ORE korzystanie z Internetu, z ogłoszeń	Wskazywanie źródeł informacji o rynku pracy. Umiejętność korzystania z informacji o rynku pracy i wyciągania wniosków dotyczących

			prasowych, itp. (praca z uczniami).	własnej kariery zawodowej.
4.	Poznanie własnych predyspozycji, uzdolnień i zainteresowań zawodowych.	Nauczyciele, wychowawcy, doradcy zawodowi.	Warsztaty, testy, konsultacje z uczniami danej klasy (praca z uczniami).	Określenie uzdolnień i zainteresowań, poznanie własnych słabych i mocnych stron, budowanie poczucia własnej wartości, kształtowanie samodzielności.
5.	Planowanie własnego rozwoju zawodowego pod kątem mobilności zawodowej.	Nauczyciele, wychowawcy, doradcy zawodowi.	Warsztaty, korzystanie z baz informacji zawodowej (praca z uczniami).	Umiejętność promocji własnej osoby. Poznanie czynników zwiększających powodzenie w znalezieniu pracy. Poznanie wymagań rynku pracy.
6.	Kształtowanie umiejętności pracy zespołowej, komunikowania się.	Nauczyciele, wychowawcy, doradcy zawodowi.	Warsztaty, stosowanie metod aktywizujących np. metody projektów w ramach zajęć z doradztwa zawodowego, ćwiczenia.	Umiejętność pracy w grupie, komunikowania się, podejmowania decyzji i brania odpowiedzialności za działanie grupy.
7.	Kształtowanie umiejętności dokonywania samooceny.	Wychowawcy, doradcy zawodowi.	Warsztaty, konsultacje klasowe.	Umiejętność dokonywania prawidłowej samooceny, autorefleksji, przygotowanie ucznia do dokonania wyboru drogi zawodowej.
12.	Włączenie nauczycieli do działań informacyjnych o zawodach i ofercie edukacyjnej szkół średnich.	Nauczyciele, wychowawcy, doradcy zawodowi.	Prezentacje, spotkania, dyskusje.	Poznanie specyfiki różnych zawodów i ścieżek karier zawodowych.
13.	Współpraca z instytucjami wspierającymi działania doradztwa zawodowego w szkołach.	Nauczyciele, wychowawcy, doradcy zawodowi.	Seminaria, warsztaty, sesje, wywiad, internet, obserwacja, inne.	Poznanie i doskonalenie technik wymiany informacji i sposobów komunikowania się.
14.	Organizacja i udział w sesjach naukowych, seminariach, prezentacjach itp.	Nauczyciele, wychowawcy, doradcy zawodowi.	Sesje, seminaria, prezentacje, obserwacje.	Poznanie technik prezentacji, doskonalenie wiedzy i umiejętności.
15.	Przekazywanie informacji o zawodach i ofercie edukacyjnej szkół powiatu sochaczewskiego i szkół województwa mazowieckiego.	Nauczyciele, wychowawcy, doradcy zawodowi.	Prezentacje, spotkania, dyskusje.	Poznanie klasyfikacji zawodów, sporządzenie „teczek zawodowych” (forma tradycyjna lub elektroniczna) zawodów aktualnie poszukiwanych przez pracodawców, tendencji na rynku pracy.

TEMATYKA ZAJĘĆ Z DORADZTWA ZAWODOWEGO.

Klasa 7 :

- Poznawanie siebie – obraz siebie i cechy warunkujące dobry kontakt z innymi.
- Odkrywanie swoich zainteresowań.
- Poznawanie swoich umiejętności i zdolności.
- Poznawanie swojej osobowości.
- Odpowiedzialność – czym jest i za kogo jesteście odpowiedzialni.
- Współpraca i rywalizacja – uczucia związane z rywalizacją, wartość współpracy.
- Rozwiązywanie konfliktów – czym są konflikty i jak sobie z nimi radzić?
- Pomaganie i korzystanie z pomocy.
- Radzenie sobie z brakiem motywacji.
- Wartości, co dla mnie jest ważne teraz i w przyszłości?
- Pasje i zainteresowania – jak je odszukać w sobie i jak je rozwijać?

Klasa 8 :

- Poznawanie zawodów – klasyfikacja zawodów.
- Charakterystyka zawodów.
- Podejmowanie wstępnych decyzji odnośnie planowanego wyboru zawodu.
- Poznanie dróg prowadzących do wybranego zawodu.
- Przewidywane problemy z wyborem szkoły i zawodu.
- Konfrontacja samooceny z wymaganiami szkół i zawodów- decyzje.
- Informacja edukacyjna i zawodowa.
- Jakie czynniki mają wpływ na planowanie ścieżki kariery zawodowej?
- Rozwijanie swoich zainteresowań przez wykorzystanie różnych środków przekazu.
- Różne sposoby nabywania wiedzy i umiejętności (wzory uczenia się) oraz racjonalne jej wykorzystanie.

LITERATURA POMOCNICZA DLA NAUCZYCIELI I UCZNIÓW

1. Ertelt J., *Polski model poradnictwa zawodowego na tle rozwiązań europejskich*, Wystąpienie na konferencji „Model zintegrowanego poradnictwa zawodowego w Polsce”, Warszawa 05.04.2000r.
2. Greiner I., *Rola wychowawcy gimnazjum w przygotowaniu uczniów do podjęcia decyzji edukacyjno- zawodowych* (2001) WSP Częstochowa (praca końcowa studiów podyplomowych)
3. Hlousek J., Ponczek R., Rissanen P., *Doradztwo zawodowe. Raport końcowy*, (1999) Program SMART. Komponent 01. Podkomponent 04.
4. Kamińska H., Łukaszewicz A., *Plany zawodowe młodzieży*, (w:) Nowa Edukacja Zawodowa Nr 5-6/2001 Warszawa. KOWEZ
5. *Klasyfikacja zawodów i specjalności*. (1995) Warszawa. MpiPS.
6. Lelińska K., *Przygotowanie uczniów do wyboru zawodu metodą zajęć praktycznych*, (1985) Warszawa. WSiP
7. Lelińska K., *Założenia i kierunki rozwoju poradnictwa zawodowego w warunkach reformy edukacji*, (w:) Problemy poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego. Nr 2(11) (1999) Warszawa. CMPPP
8. Łukaszewicz A., Sołtysińska G., *Propozycje standardowego wyposażenia bibliotek szkolnych w materiały z zakresu informacji zawodowej* (w:) Nowa Edukacja Zawodowa Nr 4/2002. Warszawa. KOWEZ
9. *Memorandum dotyczące kształcenia ustawicznego. Dokumenty robocze komisji*. (2000) Bruksela. Komisja Wspólnot Europejskich.
10. *O pomocy psychologiczno-pedagogicznej*. Biblioteczka Reformy Nr 40. (2001) Warszawa. MEN.
11. Paszynski W., *Poradnictwo zawodowe w reformie edukacji*, wystąpienie na międzynarodowej konferencji „Doradca – profesja, pasja, powołanie”. Warszawa, 29-31.05.2002.
12. Paszkowska – Rogacz A., *Doradztwo zawodowe w systemach szkolnych krajów unii Europejskiej*,. (2001) Warszawa. KOWEZ.
13. Sołtysińska G., *Treści i metody pracy z młodzieżą kreujące postawy racjonalnego podejmowania decyzji zawodowych*, (w☺ Problemy

poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego. Nr 1(4) (1996) Warszawa. CMPPP.

14. Szczepański J., *Czynniki kształtujące zawód i strukturę zawodową*, (w) *Socjologia zawodów*. (1965) Warszawa. KiW.
15. Trzeciak W., *Koncepcja stworzenia stanowiska szkolnego doradcy zawodu*, (2001) (maszynopis).
16. Trzeciak W., *Ogólne zasady funkcjonowania poradnictwa zawodowego w systemie urzędów pracy*, (1996) Warszawa. KUP (maszynopis).
17. Wojtysiak B., Drabik-Podgórną V., Minta J. *Orientacja i poradnictwo zawodowe jako czynnik edukacyjnej zmiany*, (2002) (maszynopis).
18. Żywiec-Dąbrowska E., *Absolwent na rynku pracy*, (2002) (maszynopis).